

ÇOKULUSLU SALDIRIYA KARŞI KEMALİST DİRENİŞ BİLİNCİ

İsmail Duman

Hoşgeldiniz sevgili dostlar. Sabahki oturumda neler konuşulduğunu dinleyemedim. O yüzden söyleyeceğim bazı şeyler tekrar olabilir, onun için baştan itibaren özür diliyorum. Ancak bütünüyle bakıldığında söylemek istediğim şeylere bayağı farklı olacak diye düşünüyorum.

21 yy'da ne olacağız, 21 yy'da bu ülkede Kemalizm ne olacak, Kemalizmle neler yapılabilir, bunlara yanıt olabileceğini umduğum ve çok önemli gördüğüm bir konu üzerine konuşmak istiyorum. Son Buzul Çağı MÖ 10000-11000 civarında bitti. İnsan yeryüzünde varolmuştu o zaman. Soğukla ve iklimin ani değişmesiyle insanlar mağaralara sığındılar ve hayatlarını o şekilde idame ettirdiler. Bu arada önemli bir şey oldu. Buzullar Kuzey Kutbu'ndan itibaren güneye doğru yayılırken Karadeniz'in yarısı hizasına geldi ve hemen hemen orada durdular. Kuzey yarıküre yaklaşık 1,5 kilometrekare kalınlığında buz kütlesiyle kaplanmıştı. Oradan kaçan canlılar üzerlerinde çeşitli polenler, bitki tohumları taşıdılar güneye doğru göçerken. Üzerinde yaşadığımız bu Anadolu toprakları çok ilginç bir şeye sahnesi oldu: Dünyada yedi büyük gen havuzu var ve bunların ikisi Anadolu topraklarında. Üç bini aşkın endemik bitki türümüz var. Yani sadece burada yaşayan başka yerde de doğal olarak yaşamasına imkan olmayan bitki türü. Buğdayın, arpanın anavatanı bu topraklar. Bütün yabancı formları buralarda. Bugün dünyayı doyuran en önemli iki gıda bu topraklardan çıkma. Ama ne acıklı ki buradaki yabancı formlardan ehlileştirilmiş buğdayı, tohumluk buğdayı bugün biz Anadolu insanı olarak ithal etmek zorundayız. Yapılacak çok şey var bu ülkede, bu ülkede üstüne taş konacak çok taş var. Bu ülkeyi imar edelim derken, tahrip etmemeliyiz. Bu amaçla da 21. yy'daki kalkınma stratejilerimizi çok ciddi bir şekilde gözden geçirmeliyiz.

Özellikle sosyalist literatürde tanımlanan sosyal formasyonlar sırasıyla, ilkel kominal toplum, köleci toplum, feodal toplum, kapitalist toplum ve sosyalist toplumdur; bunu biliyoruz. Bunlara daha dikkatli baktığımızda tüm sosyal formasyonların bir ekolojik kriz sınırında ortaya çıktığını görebiliriz. Avcı toplayıcı toplum avlanma ve toplama sahalarının daralması nedeniyle kabuk değiştirmek zorunda kaldı, doğadan toplayarak elde ettiği yararlı kökleri vesaireyi kendisinin de yetiştirebileceğini farketti. Buzulların Anadolu'ya uğramaması ve bunların erime döneminde büyük akarsulara dönüşmesi Anadolu'yu ve Kuzey Mezopotamya'yı yeryüzünde en yaşanabilir yer haline getirdi. Burada tarım toplumları ortaya çıktı, kentlerinin etrafını da surlarla çevirdiler ve köle çalıştırmaya başladılar. Tarıma dayalı toplum ve ekonomik yapı kısa bir süre sonra büyük imparatorluklara dönüştü. Daha sonra tarım toplumlarının cam ve sabun yapmak üzere giriştikleri büyük orman tahribatı yeni bir ekolojik kriz sınırına getirdi insanları. Büyük imparatorluklar yıkıldılar; onun merkezkaç kuvvetinden serpişen feodal topluluklar ortaya çıktı. Feodal toplum düzeni bir başka ekolojik sınırla kendi sonunu getirdi. Odun hammaddesinin artık bulunamaz olması, ormanların çok yüksek dağ tepelerine sürgüne gönderilmesi, çok sayıda hayvanla yapılan derin sabanlı tarım, hayvan yemi üretmek için de yeni orman alanlarının tahribini getirdiğinden artık çoraklaşan ve nüfusları beslemeyen toprakların ortaya çıkmasına neden oldu.

Sonra yeni bir enerji ve hammadde türüne geçildi, bu kömürdü. Kömür, buharın kullanımını gündeme getirdi. Kömürle buharın ortak kullanımı buhar makinesini buhar lokomotifinin buharlı geminin yapımını gerektirdi. Buhar gücüne dayalı dokuma tezgahları hayvan kılından sonra tropik bölgelerden sömürgelerden yapılan pamuk ve ondan yapılan kumaşlar insanların tüm alışkanlıklarını giyim geleneklerini modalarını baştan değiştirdi. Bütün bu bu değişiklikler olurken önce bilim alanında büyük devrimler yaşandı. Bilim alanındaki çok önemli değişikliklerin ve aydınlanma çağının peşisıra, insanın düşünsel kazanımlarının uygulamaya geçirilmesi gündeme geldi ve sanayi devrimi başladı. Bütün bu buluşlar o günkü gereksinimlere yanıt vermek amacıyla gerçekleşmiştir.

Ben aydınlanma çağının aslında yeterli aydınlık vermediğini düşünüyorum insanlara. Loş kalan çok şey var aydınlanma çağında. Eğer insan aklını, gerçekten o çağdan itibaren pozitif bilimle doğru kullanabilseydi, endüstrileşme hezeyanına kendini bu şekilde kaptırmıyaydı, daha mutlu, daha temiz, daha çok gelecek vaadeden bir dünyada yaşıyor olabilirdik. Ancak aydınlanma çağını suçlamıyorum, sadece insanın yeterince aydınlanamadığını söylüyorum. Öyle veya böyle matbaa nasıl 250 yıl geç geldiyse Anadolu topraklarına, aydınlanma çağı da 200 yıl geç geldi.

İşte burada Mustafa Kemal Atatürk bir zaman hızlandırıcısı. Aydınlanma çağının getirdiği en önemli şey; fikrin, vicdanın tabulardan sıyrılıp özgürleştirilmesi. Bu bir kazanımdır insan için. Ancak bu sıyırmayı yaparken dünyanın daha dengeli, kaynakların daha koruyucu kullanılması da birlikte düşünülmeliydi. Şimdi sanayileşme yoluyla kalkınma modelini geliştiren ve bunu tek kalkınma modeli olarak tüm dünyaya sunan Batı, kendi topraklarını, sularını havasını temizlemeye çalışıyor. M. Kemal'in muassır medeniyet seviyesine çıkma ideali acaba aynı yoldan mı gerçekleşmeli, benim burada bazı kuşkularım var.

Sanayileşme olgusunu Batı ülkenin başında Demokles'in kılıcı gibi sallamakta. Yani şunu diyor: Ya önüne koyduğum modele göre sanayileşirsin ya da tekmeyi yer, öbürlerinin yanına yuvarlanırsın. Oysa şöyle bir gerçek var ortada; teknolojinin çağlar boyu getirdiği tüm kazanımlarının bir patlaması: Know how üretmiyorsanız, patent üretmiyorsanız ithal teknoloji ile endüstrileşemezsiniz. Hep ikinci, üçüncü ligde oynamak zorunda kalırsınız.

Basit bir örnek vereyim, 1984 yılına kadar Türkiye, dünya demir çelik üretiminde 64. sıradaydı şu anda dünya onüçüncüsü. Topraktan, cevherden yararlanarak demir çelik üretimimiz 5 milyon ton. Ancak Türkiye'nin yıllık demir çelik üretimi 13,5 milyon ton, yani 8,5 milyon ton da entegre olmayan tesisler var. Bu tesislerden elde edilen yuvarlak ürünlerle dünya inşaat demiri pazarının %39'u Türkiye'nin elinde ve Türkiye bu işi çok kısa bir zamanda başardı. Daha önce önümüzde ne engel vardı, bu patlamaya nasıl geldik? Çok basit, 1980'den itibaren Batı bu demir çelik üretiminin en pis olan tarafını yani ark ocakçılığına dayalı otomobil hurdasını yeniden işleyip inşaat demiri yapma işini Türkiye'ye ihale etti. Biz bu 8,5 milyon ton demir çeliği, inşaat demirini üretirken her yıl 175 bin ton baca gazı ve tozu atıyoruz. Bunun, %20 çinkolu, %8-9 kurşunlu. Bu tür ark ocağı baca tozlarının Batı dünyasında plastik konteynerlerde ve yeraltında depolanması bile 10 yıldır yasak. Bunu oluşturan tesis derhal işleyip dönüştürmek zorundadır. Bizde böyle bir zorunluluk 10 küsur yıl oldu hala yok. Buna biz ark ocakları sendromu diyoruz. Türkiye'de üretilen toplam enerjinin yaklaşık %8'i hem de devlet sübvansiyonu olarak ark ocakçılarına veriliyor. Bu örneği Batı'nın artık terk etmek istediği endüstriyel sistemleri yavaş yavaş eşik ülkelere yani gelişmekte olan ülkelere kaydırma politikası olarak verdim.

Daha başka bir tehlike var üzerimizde dolaşan: Bergama olayını hepiniz duydunuz, biliyorsunuz. Bergama olayı Bergama ile sınırlı değil. 1984 yılında 3213 sayılı maden teşvik yasası çıktı. 1986 yılında yabancı sermayeyi teşvik yasası çıktı. Bunların hepsi rahmetli Özal'ın eserleridir. 1981 yılında da Kütahya Gümüşköy'deki siyanürle gümüş üreten Etibank tesislerinin temelleri atıldı. Bunlar birşeyin hazırlığıydı. 1987-88'den itibaren daha önce hiç sesi çıkmayan Türkiye'yle ilgilenmezmiş gibi görünen bir dev kımıldamaya başladı. Bu kanunların çıkışından birkaç ay sonra 24 çokuluslu şirket çekirge sürüsü gibi Türkiye'ye üşüştiler ve yine çok kısa bir zaman içinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımızın maden işleri genel müdürlüğünden 580 altın madeni arama ruhsatı aldılar. Bu ruhsatlardan 170 tanesi ön işletme ruhsatına dönüştü. Bunun anlamı şudur: Rezervin %10'u deneme amaçlı çıkarılıp işletilebilir. 17 tane tamamına izin verilmiş işletme ruhsatı var. Halen var. Ruhsat sahalarının her biri ortalama 100 kilometrekare büyüklükte. Çok basit bir hesaplama 58000 kilometre toprağımız istismal yetkisine sahip bir ruhsat çerçevesinde çok uluslu yabancı altın tekellerine bir anlamda terkedildi. En azı 10 yıllığına olmak üzere, rezerv devam ettikçe sınırsız şekilde uzatmak üzere. Bu Türkiye'nin 13,5'ta biridir. Biz Kardak kayalıkları için milletçe ayaklanıyoruz. Ve bu 58.000 kilometrekare toprağı verenler bu imzaları atarken 2. Sevr Antlaşması'nı imzaladıklarının farkındalar mı değiller mi?. Olabilir, onlar da Türk, birinci Sevr anlaşmasını imzalayanlar da Türktü.

Evet, bütün bunlar olurken yine Bergama'da başlatılan bir hukuk süreci var. İzmir 1. İdare Mahkemesi'ne itiraz ettiler Çevre Bakanlığı'nın ÇED çerçevesinde verdiği iznin iptali için reddedildi. Danıştay'a gidildi; Danıştay yürütmeyi durdurma kararının reddini bozdu. Karar Danıştay'ın tavsiyesine uyularak düzeltilmiş şekliyle ve oybirliğiyle 1. İzmir İdare Mahkemesi'nden tekrar çıktı. Oybirliğiyle verilen karar şu: Bergama yöresinde siyanürlü liç yöntemiyle altın çıkartmanın kamusal yararı yoktur. Bu çok önemli bir hüküm. Biliyorsunuz termik santraller için de danıştayın kapatma kararı var. Ancak bakanlar kurulu toplanıyor, kamu yararını gözönünde bulundurarak ve siyasal sorumluluk üstlenerek bunların kapatılmasını geciktirebiliyor, durdurabiliyor, mahkeme kararını askıya alabiliyor. Halbuki Anayasa'nın 138. maddesi mahkeme kararlarını meclis bile uygulamak zorundadır der. Hiçbir kurum mahkeme kararlarını askıya alamaz geciktiremez, cezası anayasayı ihlal suçundan idamdır. Şimdi ve halen mahkeme kararları uygulanmamakta. Çevre Bakanlığı komik gerekçelerle kararın

uygulanmasını sürekli geciktiriyor.

Bunlar özetle şunu gösteriyor. Türkiye bir hukuk devleti olduğunu dünyaya kanıtlamak zorundadır. Bunu yapamazsa zaten bu devleti yönetmek için herhangi bir ideolojik şablon da gerekli değil. Bunu Kemalizm açısından söylüyorum. Lütfen önce demokrasilerin ya da devlet olmanın temel gereği olan hukuk devleti ilkesinin yerleştirilmesi için elimizden geleni yapalım. Çokuluslu altın şirketleri çokuluslu sermayenin en saldırgan biçimidir. Dünyada beş büyük aile var bu işin arkasında. Biri AAC, dünyaca ünlü, Güney Afrika'da kurulu bir Amerikan şirkettir. Sahipleri Oppenheimer ailesi. Diğerleri ise yine bir Musevi ailesi; İngiltere'deki Rotschild ailesi. Bu iki aile ve daha küçük diğer üç aile 630 civarında altın madenciliği yapan firmaya sahiptir.

Avrupa'nın üç kabadayısı var, Almanya, İngiltere, Fransa. Bunlar da bu çokuluslu altın tekellerinin finansör devletleri. Kendi topraklarında izin vermezler, ama altın pastasından da paylarını alıyorlar. Başlıca yedi ülke sermayesiyle kurulmuş olan bu çokuluslu şirketler, bir yüzer-gezer sermaye oluşturmuşlar ve göçebe gibi dünyanın çeşitli ülkelerinin altını eşeleyip ellerindeki varlığı alıp gitmekteler. Yüzyıldır siyanürle altın çıkarma yöntemi uygulanmaktadır, bu anlamda köhne bir yöntemdir. Altı değişik yöntem daha var, ama ekonomik değiller hele ki altın fiyatlarının çok düştüğü son dönemlerde hiçbir altın şirketinden böyle bir şey beklenemez. Çünkü şu anda bile çıkartma maliyeti satış fiyatıyla neredeyse başabaş durumda. Ancak önemli olan da şudur; altın madenciliği altın fiyatlarının en düşük olduğu zamanda yapılır. Çünkü sağlanan krediler yerinde satış şeklinde külçe karşılığı sağlanır. Dolayısıyla topraklarında altın çıkarılan hiçbir ülke bu işten kârlı çıkmaz.

Bu ülkeler güney yarımküredeki az gelişmiş ülkelerdeki altını bitirdiler ve kuzey yarımkürede kendi dışlarına uygun ülkeler aramaya başladılar. Kriterleri ne? Demokrasi ve insan hakları pek öyle takılmasın, hukuk devleti yerine keyfîlik hüküm sürsün. Bu kriterlere uyduğuna inindıkları bir ülke var, benim ülkem. Ben 7000 yıllık kültür yaşayan bu topraklarda Mustafa Kemal'in verdiği ulusal bilinçle yaşamak istiyorum, ben böyle bir aşağılanmaya layık değilim.

Mahkeme kararıyla biraz yalpalayan çokuluslu şirketler şu anda faaliyetlerini kısmen 2000 yılına kadar durdurduklarını açıkladılar. Artvin'de Cominco şirketi veya Gümüşhane'de Eurogold şirketi, kulaklarının üstüne yattılar. Neyi bekladıkları ortada. Geçtiğimiz Ocak ayında gündemimize bomba gibi düşen MAİ-ÇTYA Antlaşmaları'nın Türkiye tarafından da imzalanmasını bekliyorlar. ÇTYA çokuluslu tekellerin ulusaşan sermayenin anayasası artık. Bu antlaşma üye ülkelere ya da üyeliğine kattığı ülkelere öyle büyük kısıtlamalar ve sınırlamalar getiriyorki, artık bu ülkelerin devletim diyecek hali kalmayacak. Görünürde çokuluslu tekeller dünyadaki faaliyetlerini engelsizce sürdürmeleri için muhatap olarak devletleri ayakta tutmak zorundalar. Dünyada yaklaşık 20 gelişmiş sanayi ülkesi kendi hukuk sistemlerini, sosyal devlet özelliklerini, askeri rejimlerini çok güzel düzenlemişler; gelişkin demokrasilerini kurmuşlar. Karşılarında görmek istedikleri geri kalan 160 küsur devlet ise onlar gibi olmamalı elbette. Yapılan antlaşmalarla dünyadaki tüm devletlerin içi oyulmaya çalışılmakta. Sosyal ve hukuk devleti olma özellikleri ortadan kaldırılacak geriye sert bir kabuk olarak devletin ceberrut gücü bırakılacak. Devletler ise, o devletlerin halkları olanlara karşı çıkınca, kendi ellerini kirletmeden kafasına vurdurmak için.

21 yy'da böyle bir dünya senaryosu çizmişler. Mustafa Kemal'in en önemli yanı, onun antiemperyalist direnişidir. Onun Kuvayı Milliye karakteridir, bu inanç ve sabırla bir ulus devleti yaratmış olmasıdır. Eğer bir ulus devlet olarak 21. yüzyılda var olmak istiyorsak gerçekten Mustafa Kemal'den hala öğreneceğimiz çok şey var. Bakın ÇTYA çevre konusunda ne getiriyor dünyaya. Herhangi bir çevre kanunuyla herhangi bir yabancı şirketin çalışması engellenirse bu kısmen ya da tümüyle kamulaştırma sayılacak ve ilgili devlet uluslararası mahkeme önünde hesap verecek ve tazminata mahkum edilebilecek. Bu tür anlaşmazlıklarda milli mahkemelerin hiçbir sözü olmayacak. Şimdi altın madenciliğinden yola çıkarak şunu söylemek istiyorum. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bu ruhsattan yüzlerce verirken hiç kimsenin ruhu duymadı, çünkü bunlar ilan edilmiyor. Nerenin hedef alındığı da bilinmiyor. Sağlık Bakanlığı'nın ruhsatı da mecbur, onların verdiği ruhsatlar hiçbir yerde haber olmuyor. Bizim şu anda yürürlükte olan kanunlarımızda bir ÇED raporu var. Bu rapor en az iki mühendis tarafından hazırlanmak durumunda ve Çevre Bakanlığı tarafından da kabul veya reddedilmek durumunda. İşte ÇED süreci içinde küçük bir madde var, bu aslında Bergen Antlaşmasıyla benimsenmiştir. Burada der ki, herhangi bir sınai faaliyet için yöre halkının izni alınmak zorundadır. Bu antlaşma bizde biraz yumuşatılarak ÇED sürecine sokulmuş, yöre halkı bilgilendirilir diye. İşte faaliyeti yapacak firma son aşamada yöre halkına bilgi veriyor. Bir tek oradan tutabiliyorsunuz, son vagona

atlamak gibi birşey.

Bu belayı Türkiye'nin başından savabilmek için elimizde kalan tek kale var Danıştay. Danıştay 1961'de kuruldu ve yabancı imtiyaz sözleşmelerinde ve antlaşmalarında Danıştay vizesi gereklidir. Danıştay'ın kamu yararı görmediği hiçbir faaliyet yapılamaz. Uluslararası anlaşmazlıklarda tek karar mercii yine Danıştay'dır. ÇTYA'nın GATT veya WTO'nun, her türlü sermayenin adına imzalanmış uluslararası antlaşmanın önündeki en büyük engel Danıştay bizim hukuk sistemimizde. Bir anlamda da Mustafa Kemal'in mirasını ayakta tutabilecek tek kozumuz. Şubat ayında bir Amerikan heyeti Cumhurbaşkanımızı ziyaret ediyor ve Danıştay'ın kalkmasını istiyor. Yine 23 Nisan günü ABD Büyükelçisi Mark Parris açıklama yaptı, Amerika 30 milyar dolar dış yatırım getirecek, Türkiye'ye ancak önümüzdeki tek engel Danıştay'dır. Cumhurbaşkanımız da Danıştay'ın kaldırılması için yasal çalışmaların başlatılacağını ifade ediyor. Hukuk devleti olmamaktan utandığımız için hukuku yerine getirecek mercileri ortadan kaldırmak daha pratik bir sonuç gibi görünüyor anlaşılan. Bu hukuk süreci hiç sonuçlanmasın, hiç ortaya çıkamasın, hukuk falan aramayın, en azından da rezil olmayın... Çok akıllıca bir buluş, buna Batı dillerinde Salamon çözümü denir.